

A HADTÁPBIZTOSÍTÁS ELMÉLETE

A baráti hadseregek hadműveleti és csapathadtájának helyzete, korszerűsítésük néhány tendenciája

Pártos János ezredes

Korszerű háborúban a harctevékenységek sikeres megvívásának nagy jelentőségű, esetenként döntő tényezője a hadtápbiztosítás. Ezért fontos, valamennyi helyzetben és időszakban értékelni, hogy az egyes hadseregek és ezek közös tevékenységét magában hordozó koalíció, esetünkben a Varsói Szerződés baráti hadseregei szövetségének helyzete, feltételei mennyiben felelnek meg az adott időszak mind szigorúbbá váló követelményeinek.

Az utóbbi időszakban e témában magas szintű tanácskozások, konzultációk kerültek sorra azzal a közös céllal, hogy a konkrét helyzetből, követelményekből és lehetőségek közül kiindulva arra tekintsenek, melyek azok a tennivalók, amelyek a hadtápbiztosítás hatékonyságának, megbízhatóságának növelésére irányuljanak. *Jelen cikk e tanácskozások néhány fontosabb gondolatával foglalkozik, amelyek tükrében egyes kérdések megítélésénél számba veszi néphadseregünk hadtájának helyzetét, további tennivalóit is.*

Az említett tanácskozások, konzultációk keretében megállapítást nyert, hogy a fegyveres harc eszközeiben bekövetkezett rohamos fejlődés és az egymással szemben álló hadseregek korszerű fegyverekkel történő ellátottsága a jövő háborúk harctevékenységei, a hadműveletek vezetése jellegére, formáira és módszereire vonatkozó nézetek és koncepciók változását vonják maguk után. Mindezzel egyenes összefüggésben vannak a fegyveres erők hadtája további fejlesztésének, korszerűsítésének és felkészítésének feladatai, a korszerű háborúban a hadtápbiztosítás helyzetének és szerepének felértékelődése is.

A csapatok haditechnikával történt tömeges feltöltöttsége a csapatok hadtájára egy sor bonyolult komplex feladatot hárít, sok közülük elsődleges jelentőségű. *Ilyenek:* a csapatok rakéta hajtóanyaggal történő ellátása, a közutak, szállítóeszközök technikai kiszolgálása nagy mélységben történő nagyméretű rombolások viszonyai között; a mennyiségében és az anyag-eszközféleségeik széles nómenklatúrájában nagymértékben megnőtt szállítási feladatok szervezése és végrehajtása; a hadseregrepülőök, hadműveleti manővercsoportok, légideszantok hadtápbiztosításának megszervezése; az egészségügyi biztosítás tömeges veszteségek esetén történő gyors végrehajtása; a hadtáp megbízható védelme, hogy csak néhány fontosat emeljek ki. Ezenkívül említhető még számos egyéb feladat is.

A hadtápbiztosítás növekvő mennyiségi mutatóit, bonyolultságát olyan meggyőző adatok is jellemezhetik *mint az például,* hogy az utolsó 10 évben a front lőszerjavadalmazása több mint 40%-kal, az üzemanyag-javadalmazás 75%-kal nőtt, a front és hadsereg

anyagigénye 5-6 évenként 20-25%-kal növekszik, egy front támadó hadművelet szállítási igénye elérheti az 500-600 ezer tonnát, a hadsereg hadműveletét meghaladhatja a 35 ezer tonnát is, az egészségügyi veszteség - tömegpusztító fegyverek alkalmazása esetén - a csapatok létszámának 30-40%-át is elérheti.

Annak érdekében, hogy e nagyvolumenű és bonyolult feladatoknak sikeresen eleget tegyen a hadtápnak szilárd és rugalmas biztosítási rendszerrel kell rendelkezni, amelyet a harctevékenységek jellegének változásával, a biztosítandó csapatok szükségleteivel összhangban folyamatosan kell továbbfejleszteni.

Lényeges körülmény, hogy a NATO is nagy figyelmet fordít a hadtáp háborúra történő felkészítésére, és a harctevékenységek folytatása, valamint a háború kimenetele szempontjából nagy, szinte döntő fontosságot tulajdonítanak a minden oldalú és folyamatos hadtápbiztosításnak. Nagy figyelmet fordítanak olyan egységes hadtápbiztosítási rendszer kialakítására, amelyben a katonai és polgári szervek tevékenysége a hadtápbiztosítás valamennyi szférájában egyeztetetten az erők és eszközök koncentrált felhasználásával valósul meg.

A NATO-országokban az európai hadszíntéren e célból bonyolult hadtáp apparátust hoztak létre, amely nemzeti tervező tanácsokat, bizottságokat, munkacsoportokat és végrehajtó szerveket foglal magába. Az európai hadszíntéren - többek között- egységes üzemanyag-ellátó rendszert, egy sor technikai eszköznél közös katonai termelést hoztak létre. Számos, korszerű hadtáptechnikai eszközzel növelték csapataik hadrafoghatóságát. A hadtáp fejlesztésére, korszerűsítésére, harcckészültségének vezetésére távlati terveket dolgoztak ki. Ugyancsak fejlesztési tervet fogadtak el a katonai gazdaság fejlesztésére, a fegyverzeti és technikai eszközök egységesítésére és modernizálására, az anyagi tartalékok növelésére, valamint a közlekedési utak fejlesztésére.

E tervekben fontos teret kaptak a hadszíntér hadműveleti előkészítésére, koalíciós keretben működő csapataik béke és háborús feladatokat egyaránt szolgáló hadtápvezetés tökéletesítésére, a vezetési pontok életképességének növelésére és a hadtáp híradás megbízhatóságának javítására irányuló rendszabályok. Nagy figyelmet fordítanak a komplex hadtápbiztosítás meghatározott kérdéseinek a gyakorlatok során történő konkrét felmérésére a hadszíntéren, figyelembe véve a tengerentúlról történő szállítások megszervezését is.

E rövid elemzés is meggyőzően bizonyítja azokat a jelentős és nagyvolumenű erőfeszítéseket, amelyeket a NATO-ban a hadtáp háborúra történő felkészítése érdekében végeznek.

Ezzel összefüggésben megállapítható, hogy a VSZ-országok hadseregeinek vezetése tevékenységében nagy figyelmet fordít az ellenség felkészülésére és ennek megfelelő rendszabályokat fogantatnak a koalíciós csoportosításokban részt vevő csapatok hadtápjai harcckészültségének fokozására, arra a képességére, hogy szakterületén biztosítsa az ellenség agressziójának visszaverését akkor is, ha az váratlanul történik. Ezzel összefüggésben mind koalíciós keretben, mind nemzeti vonatkozásban az egyes baráti hadseregeknek az utóbbi időben a hadtáp komplex fejlesztésére számos konkrét intézkedés született.

Olyan feladatok megoldásáról van szó, mint:

- a hadtáp harc- és mozgósítási képességének növelése;
- a koalíciós seregtestek, csapatok hadtápjának szervezeti korszerűsítése, felkészítésének további tökéletesítése;

- a csapatok hadtápbiztosítása megszervezésének egységes metodikája;
- a harctevékenységek megvívásához szükséges anyagi tartalékok létrehozása;
- és számos egyéb hadtáp-rendszabály, amelyek mindegyike a hadműveletek előkészítésére, és végrehajtására vonatkozó korszerű elvek által indított.

A különböző szintű és illetőségű intézkedések alapján a baráti hadseregek erőfeszítései nyomán csapataik hadtápját általában olyan helyzet jellemzi, hogy alkalmasak a korszerű háborúban tőlük várható tevékenység előkészítésére, folytatására.

Ami a hadtáperőket és -eszközöket illeti, a baráti hadseregekben általában megfelelő mennyiségű hadtáperő került létrehozásra, amely a hadtápbiztosítás valamennyi funkcionális és ágazati feladatának végrehajtására megbízhatóan elegendő. Ezt áttekintve megállapítható, hogy jelenleg egy fronthadtáp általában 200-250, egy hadsereghadtáp 25-30 szervezetből áll. Ez a viszonylag nagy szám bonyolulttá teszi a vezetést és további munkát igényel a nagyobb szervezetek létrehozása irányában.

Ezt figyelembe véve már eddig is számos jelentős hadtápkorszerűsítés valósult meg.

Így a korábbi hadsereg- és frontbázisok helyett összefgyvernemi szervezet jellegű anyagi biztosítási dandárok, a csapathadtápban anyagi biztosítási zászlóaljok, századok kerültek létrehozásra, amelyek – amint azt a létrejöttük utáni idő gyakorlatai és tudományos kutató munkája bizonyította –, jobban vezethetők, mozgékonyabbak és önállóbbak a korábbi szervezeteknél.

Létrehozásuk növelte a szállítási lehetőségeket és segítséget nyújtott számos komplex hadtápbiztosítási feladat megoldásához, elősegítette az általuk biztosított seregtestek, magasabbegységek, egységek önállóságát a hadtápbiztosítás vonatkozásában.

A Magyar Néphadseregben folyó hadtáp korszerűsítési tevékenység során a csapatok hadtápbiztosítása fejlődött. *Néphadseregünk képes a nagy manőverező, gyors lefolyású harctevékenységet folytató csapatok megbízható hadtápbiztosítására.*

A bevezetőben említett magas szintű tanácskozások, valamint a VSZ-tagállamok hadseregei hadtápterkezeletein megfogalmazott ajánlások alapján, a Magyar Néphadsereg hadtápvezetése – a baráti hadseregek hadtápbiztosításával összefüggésben elfogadott elvekből kiindulva – felismerte, hogy növekednek a hadtáp feladatai, ugyanakkor csökken a feladatok végrehajtására rendelkezésre álló idő, bonyolulttá válnak a végrehajtás körülményei.

Mindezek alapján kerültek korszerűsítésre az elmúlt időszakban néphadseregünk háborús hadtápbiztosítási szervezetei.

Ennek kapcsán a csapathadtápban a csapatok korszerűsítésével összhangban a hadtápbiztosítás feltételei oly módon javultak, hogy a teljesítménynövelést azonos időegység alatt nem a létszámemelés, hanem a nagyteljesítményű hadtáptechnika, a terepjáróképesség fokozása és a termelési, kiszolgálási folyamatok gépesítése és automatizálása segítette elő.

Ennek bizonyítására olyan példák említhetők, mint:

- a gyakorlatok tapasztalatai alapján az anyagi eszközök közepes napi szállítása korszerű hadműveletben a hadseregtagozatban elérheti az 5-6 ezer tonnát, a fronttagozatban a 20-30 ezer tonnát;

- ezt a nagy mennyiségű anyagi eszközt a csapatok részére szükséges megosztásban, komplettírozva kell málházni, bonyolult körülmények között kell eljuttatni a csapatokhoz és ott időben kell kirakni.

Érthető, hogy e feladatot a munka széles körű gépesítése, a konténeres szállítás és egyéb nagy hatékonyságú gépi eszközök felhasználása nélkül a hadtáp tagozataiban időben végrehajtani szinte lehetetlen.

A különböző hadtápfórumokon elhangzott véleménycsere azt állapította meg, hogy bár valamennyi baráti hadseregben a hadtáp technikai feltöltöttség javítására nagy erőfeszítéseket tesznek, a tárgyilagosság annak bevallását igényli, hogy még nem teljes mértékben felel meg a hadtáp gépesítettsége a követelményeknek, ezért ez a hadtápbiztosítás általános rendszerének gyenge láncszemét képezi.

Ismert tény, hogy néphadseregünk hadtápját is hasonló gondok terhelik. A VSZ-en belüli szabványosításra, egységesítésre való törekvések ellenére nem mindenütt kellő ütemű az előrelépés, így olyan eszközökből is saját fejlesztés kerülhet előtérbe, amelyeket más baráti országoknál már kifejlesztettek, működtetnek, és ami jelenleg még nem a leggazdaságosabb megoldás.

Mindemellett úgy értékelhető, hogy néphadseregünk hadtápjánál az elmúlt időszakban jelentős - a korábbi időszakot meghaladó mértékű és minőségű - technikai feltöltöttség növelés és technikai korszerűsödés valósult meg.

A hadtáp készenlétét érintve az általános megítélés szerint bonyolítja a dolgot, hogy az összes hadtápszervezetet egészen véve békében csak a csapatok mindennapi tevékenységét biztosító - nem jelentős mennyiségű - szervezet áll rendelkezésre és a hadtápnak túlnyomó része csak háborús időszakra, mozgósítás után jön létre.

Az általános elvárásoknak megfelelően a baráti hadseregek hadtápjainak mozgósítási készenléte összességében ugyan megközelíti az általa biztosított csapatokét, azonban látni kell ugyanakkor, hogy az úgynevezett „M” idők alapvetően a mozgósítás végrehajtását, a hadtápcsapatok létrehozását jelentik és nem mindenben biztosítják összekovácsolásukat, ezért csak fenntartással lehet azonnali és főleg minőségi alkalmazásukra számítani.

Ezzel összefüggésben kerül előtérbe a mozgósításra kerülő hadtápalegységek, -egységek, -intézetek szakállománya előzetes felkészítésének szükségessége annak érdekében, hogy a feladatok végrehajtását - időt nem veszítve - azonnal megkezdhessék. *Ez gondot okozott a korábbi időszakokban is és ez máig is fennmaradt.*

E fontos probléma megoldásában a baráti hadseregekben egy sor komplex rendszabályt léptettek életbe, valósítottak meg. Ezek közül különösen a rendszeresen végrehajtott hadművelési hadtáp parancsnoki és törzsvezetési gyakorlatok a figyelemre méltóak, mint követendő példák. Ilyenek például az NDK nemzeti néphadseregnél végrehajtott „TESZTAT”, a Csehszlovák Néphadsereg „FÁTRA”, a Lengyel Néphadsereg „BÁZA” gyakorlata és a Szovjet Fegyveres Erőknél lefolytatott számos komplex hadtápgyakorlat, amelyek zöme a hadtápcsapatok részleges vagy teljes mozgósításával valósult meg.

E felsorolásba illeszkednek be *néphadseregünkönél lefolytatott hadtáp-rendszergyakorlatok is*, mivel a Magyar Néphadsereg vezetése a hadtápbiztosítás fontosságára való tekintettel megfelelő figyelmet fordít a parancsnokok és törzsek hadtápbiztosítással kapcsolatos feladatai teljesítésére való felkészítésére. Nagy gonddal készülnek fel feladataikra a hadtáptörzsek, az alapvető fontosságú hadtápalegységek, csapatok hadtáp tartalékos állománya, természetesen megfelelő differenciáltsággal.

Így kiképzéseken, gyakorlatokon rendszeresen tanulmányozásra és gyakorlásra kerülnek a csapatok hadtápbiztosításának elvi és gyakorlati kérdései, a csapatok tömeges feltöltésének módszerei és új követelményként az automatizált hadtápvezetés megszervezése, megvalósítása, a hadtápbiztosítási rendszer működése folyamatos fenntartásának módszerei az ellenség nagypontosságú csapásmérő fegyverei alkalmazásának viszonyai között. A gyakorlatok kiemelt kérdése a koalíciós keretek között végrehajtásra kerülő hadműveletek hadtápbiztosítása is.

Néphadseregünk hadtápfelkészítési rendszerében kiemelt helyet foglalnak el a hadtápvezetés gyakorlatok, amelyek egy-egy biztosítási ágazat teljes vertikumát dolgozzák fel a hadtápbiztosítás általános rendszerén belül. Ilyen az elmúlt időszakban végrehajtott anyagi biztosítási rendszergyakorlat, a polgári szervezetet is bevonó ORION egészségügyi biztosítási rendszergyakorlat, amelyeken a hadtápszervezetek a csapathadtáptól a központhadtápig, valamennyi tagozatot átfogóan, differenciált résztvevőkkel vettek részt.

Különösen hatékonyak bizonyult az 1985-ben, koalíciós jelleggel, katonai és polgári szervek bevonásával végrehajtott TRANZIT közlekedési rendszergyakorlat, ahol szovjet közlekedési törzsek, hídépítő csapatok, a Magyar Népköztársaság Honvédelmi és Közlekedési Minisztériuma alárendeltségében levő közlekedési csapatok és szervezetek hajtottak végre törzsvezetési gyakorlatot és végeztek valós közlekedési biztosítási, hadszíntér építési feladatokat.

A pozitív tapasztalatokat, az ezidáig megjelent irányelveket, utasításokat figyelembe véve, néphadseregünkben a következő időszakban is nagy súlyt helyeznek az ágazatonkénti komplex hadtápbiztosítási feladatok megoldására, ennek érdekében a hadtápszakgyakorlatok levezetésére a felső szinttől az alegységekig. *A nagyobb hatékonyság biztosítását célozzák a gyakorlatokon a tudományos kutatás eszközei is, amelyek a hadtápbiztosítás korszerűsítésének egyes kiemelt kérdéseit dolgozzák fel.*

Mintegy összefogva a felkészítés témáját, úgy ítéltető meg, hogy a hadtápvigyakorlatok eredményeként összességében javult a felkészültség színvonala és lehetségessé vált több, a hadtápbiztosítás egészét, vagy egyes részterületei fejlesztését érintő feladat pontosítása. Az eredményesség mellett az is megállapítható, hogy egy sor területen további erőfeszítések szükségesek. *Ezek közül néhányat említek:*

- a gondok egy része abból adódhat, hogy a parancsnokok az összefegyvernemi gyakorlatok tervezésénél és vezetésénél figyelmüket zömében a hadművelati tervezésre fordítják, a hadműveletek hadtápbiztosítása - különösen az anyagi biztosítás és szállítás az a tényező, amelytől a hadművelet sikere igen nagy mértékben függ -, bizonyos fokig háttérbe szorul;

- az is kedvezőtlen jelenség, hogy a hadtápv vezető szervek a gyakorlatokon általában figyelmük nagyobb részét az írásbeliségre, a tervek, direktívák kidolgozására fordítják, melynek következtében a szükségesnél lényegesen kevesebb idő marad a gyakorlati tevékenységek, a hadtápv napi munkájának konkrét szervezésére, vezetésére;

- nem mindenütt fordítanak gondot egy-egy fő területen a feladatok több tagozatot érintő végigvitelére. Ennek alapvető okául többségében a rendelkezésre álló létszám és technika alacsony mennyiségi szintje hozható fel. Így a hadtápv gyakorlati felkészítésének rendszere nem mindenben teljes és esetenként nem lehet kellően hatékony. Például az anyagi eszközök raktáráktól csapatokig történő szállításának - mint a hadművelet és harc anyagi biztosításának alapját képező fontos területnek - elemzése azt mutatja -, és a téma bonyolultságát fokozza, hogy az anyagok a szükséges anyagfajtánként és mérték-

ben kell, hogy szétosztásra kerüljenek, megfeleljenek valamennyi szállítási tagozatban az adott csapat fegyverzetének és technikájának. Az is a bonyolultságot jelzi, hogy a jelenleg még kevés számú gépesítéssel nagy volumenű fel-, át- és lerakodási munkát kell elvégezni. Végül nehézséget okoz a szállítóeszközök célszerű felhasználásának és a szállítmányok irányításának feladata is.

Mindezekből adódóan a hadtápfelkészítés gyakorlati kérdéseinek tökéletesítése kellő figyelmet követel.

A hadtápfelkészítésnek kiemelt fontosságú részét képezik azok a munkák, amelyek az érintett népgazdasági szervekkel összhangban közös fogalomként, hadszíntér-előkészítési feladatként kerülnek regisztrálásra. Különösen jelentősnek ítéltető a fejlődés az állandó üzemanyag-csővezeték-hálózat kifejlesztése terén. Nagy teljesítményű szivattyúkkal felszerelve magas fokú életképességgel a csővezetékes szállítás korszerű viszonyok között alkalmas arra, hogy nagy távolságra levő csapatok részére biztosítsa az utánszállítást, emellett megbízható tárolóeszközül is szolgáljon.

A csővezetékes szállítási lehetőségeket nagyra értékelik és fejlesztik a VSZ valószínű ellenségei is. Az európai hadszíntereken 11,5 ezer km katonai állandó csővezetékekkel rendelkeznek. Ezekben, valamint stacioner raktáraikban nem kevesebb, mint 2,5 millió m³ üzemanyagot tárolnak. Mindez lehetővé teszi az üzemanyagnak a hadtestraktárakig, illetve a repülőterekig történő szállítását.

A baráti országok hadseregeinél nagy figyelmet fordítanak a csővezetékes szállítás lehetőségeinek fejlesztésére. Ennek keretében az állandó állami csővezeték-hálózat jelentős részét figyelembe veszik katonai szállításokra azzal a céllal, hogy főleg háború esetén felhasználhatók legyenek a csapatok részére történő üzemanyag-szállításra is.

Hasonló célból feltétlenül szükséges a munka folytatása a nagy üzemanyagbázisok és üzemanyagraktárak, a repülőterek közötti csőhálózat, valamint – a tábori üzemanyag-csővezetékhez való kapcsolás érdekében – lefejtő kutak kiépítésében.

Néphadseregünkben is jelentőségének megfelelő gondot fordítunk a hadszíntér-előkészítés hadtápfelkészítési feladatainak előkészítésére és végrehajtására. Ennek keretében mind a népgazdasági tároló raktárak egy részénél, mind saját raktárainknál megteremtettük a gyors, tömeges anyagkiadás, ezzel a csapás alóli kivonás feltételeit.

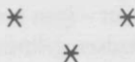
Mind az EFEF-en belül, mind az egyes nemzeti parancsnokságoknál – különösen az utóbbi időben – a hadtápbiztosítás korszerűsítése és továbbfejlesztése kérdéseiben, egységes nézetek kialakítása érdekében széles körű tevékenység és véleménycseré alakult ki.

E célok elérése érdekében rendszeresen tartanak tanácskozásokat mind általános hadtápfelkészítési, mind pedig szakági fórumokon. Nagy teret szentelnek a két- és több oldalú konzultációknak is.

Emellett az egyes fontosabb hadtápbiztosítási kérdések együttes gyakorlatokon és törzsgyakorlásokon kerülnek feldolgozásra.

Ezek, valamint egyéb együttes hadtáprendezyények, értekezletek és más rendszabályok alapján egy sor hadtápbiztosítást, egészségügyi és közlekedési biztosítást szabályozó alapokmány, módszertani útmutató és egyéb dokumentum került kidolgozásra, kiadásra. Ezek a nézetek közeledését, a koalíciós hadművelet hadtápfeladatai kidolgozásának egységes szemléletét jelentős mértékben segítették elő.

Mindezek mellett számos hadtápbiztosítási kérdés megoldása további korszerűsítést, továbbfejlesztést igényel. A hadtápbiztosítás növekvő feladatai és a végrehajtásokra rendelkezésre álló idő csökkenése megköveteli a vezetés korszerűsítését, ezen belül az elektronikus számítógépek, az automatizált hadtápvezetési rendszer bevezetését, széles körű elterjesztését követeli meg.

Az eddig leírtakból következően az állapítható meg, hogy a VSZ baráti hadseregeinél a hadtápbiztosítással szemben támasztott követelmények alapvetően teljesülnek, a biztosítás színvonala a seregtettek, csapatok színvonalával egységes összhangot képez. A fejlődés főbb irányait az elkövetkező időszakban a fegyveres erők fejlődésével, a fennálló gondok csökkentésére irányuló törekvésekkel összhangban a következők jellemezzhetik:

A korszerű háborúban lefolytatásra kerülő hadműveletek jellegének bonyolultsága, a hadtáp növekvő feladata, az időtényező beszűkülése a hadtáp munkájával szemben mind keményebb követelményeket támaszt. Ezért a baráti országok fegyveres erői vezetésének figyelme a következő időszakban a hadtápbiztosítás teljes rendszerének, a csapatok tevékenységének jellegével összehangolt korszerűsítésére irányul, figyelembe véve, hogy a hadtáp fejlesztésében a mai napig elért eredmény már akár a legközelebbi időszakban is elégtelennek mutatkozhat. *Indokolt így ennélfogva, hogy a koalíciós csapatok hadtápjának mozgékonyága és kapacitásnövelése érdekében megvalósítsák, illetve közelítsék:*

- a hadtápszervezetek további korszerűsítését alapvető formációi összefegyvernemi elvek szerinti átszervezésével, zászlóalj, ezred, dandár típusú szervezetek létrehozásával, amelyek önállóak, jól vezethetők és alkalmasak rendeltetésüknek megfelelő komplex feladatok teljes mértékű végrehajtására;

- a hadtápszervezetek termelékeny, koalíciós keretek között szabványosított és csereszabatos hadtáp technikával történő ellátását;

- a koalíciós csapatok hadtáp magasabbegységei, egységei, intézetei és vezetési szervei szervezeti felépítésének közelítését, speciális helyzetük és nemzeti sajátosságaik figyelembevételével;

- a népgazdaság bázisán olyan csapatszervezetű szállító szervezetek létrehozását, amelyek megfelelő technikai felszereléssel vannak ellátva és működésüket, vezetésüket „M” útján a polgári életből biztosított magas szintű technikai képzettségű szakemberek látják el. E módszerrel - megfelelő döntések birtokában, jó előkészítéssel - közúti komendáns, javító és egyéb szervezetek is biztosíthatók. Lényege e módszernek, hogy szervezetük feleljen meg az adott katonai szervezeti struktúrának. Hasonló módszerek jelentősen csökkentik az „M” időt és növelik a csapatok felkészültségét;

- a tartalékosok megbízható és gyorsabb kiértékelésével, a mozgósítás rejtett végrehajtásának és vezetésének további tökéletesítésével javuljon tovább a hadtáp mozgósításának folyamata;

- a hadtápbiztosítás mindenkori helyzetének, korszerűsítésének figyelembevételével fontos teendő a tartalékos hadtáp állomány szisztematikus elméleti és gyakorlati felkészítése;

- a lehetőségek szintjén továbbra is fokozott figyelmet igényel az ország területének, mint a hadszíntér részének hadtáp vonatkozású előkészítése.

Valamennyi szinten és helyen pontosításra, kedvezőbb megoldásra váró feladat az anyagok célszerű elhelyezése, széttelepítése és az anyagok fedése, megóvása. E feladat - különösen gazdasági vonatkozásai miatt - igen bonyolult, ezért kutatni kell az optimális megoldásokat a különböző baráti hadseregeknél, a konkrét helyzetet messzemenően figyelembe véve.

A hadtáp anyagi bázisa létrehozásának, szervezeti korszerűsítésének és technikai feltöltöttségének kérdései mellett a magas fokú harcckészültség fenntartásának fontos tényezője képezi a hadtáp-magasabbegységek, -egységek, -intézetek és vezető szervek felkészítése, a hadtápbiztosítás komplex rendszerében várható feladataik ellátására, figyelembe véve, hogy e területen még számos, elméletileg és gyakorlatilag nem teljes mélységben kidolgozott kérdéssel találkozhatunk. *Melyek ezek?*

- a hadtápszervek felkészítésének olyan rendszere, amely biztosítaná a csapatok rendeltetésszerű alkalmazásának hadtápbiztosítását korszerű hadműveletekben;

- a hadtápbiztosítás valamennyi ágazati feladatának gyakorlati kidolgozása a komplex megvalósítás szigorú rendszerében front, illetve hadsereg méretben, különösen nagy súlyt helyezve az anyagi eszközök szállítására és az egészségügyi biztosításra;

- egy sor - a koalíciós csapatcsoporthozások hadtápbiztosításának megszervezésére vonatkozó - alapvető okmány kidolgozása és pontosítása. *Ilyenek:* az egységes tervezés módszertana, vezetésgépesítési eszközökkel feldolgoztató vezetési és együttműködési okmányminták és egyéb dokumentumok.

Az itt jelzett és egyéb - a hadtápbiztosítás korszerűsítésével összefüggő - kérdések kidolgozását különösen a hadtápszervezetek „béke” feltöltöttsége indokolja, ezért van nagy jelentősége a gyakorlatok időbeni és szisztematikus előkészítésének.

A kiképzési rendezvények tervezése során feltétlenül indokolt a szükséges parancsnokok figyelmének fokozottabb ráirányítása a hadtápbiztosítási feladatok tervezésére, irányítására és az ebben való aktív részvételre, a hadtáp lehetőségeinek elemzése, különösen a szállítási biztosítása terén és a gyakorlatok során az optimális elhatározások kialakításában.

A mind tökéletesebb megoldásokra való törekvés jegyében alapvető fontosságú kérdésként fogható fel az egyes különösen fontos kérdésben a gyakorlatokon tudományos kutatási módszerek alkalmazása, amelyek kidomborítják a gyenge pontokat a hadtápfelkészítés rendszerében és segítenek a megoldások hatékony útjainak felkutatásában.

A baráti hadseregeknél jelzett hadtápfeladatok, a hadtáppal kapcsolatban felvetett gondok, problémák csökkentésére vonatkozó igény és iránymutatás néphadseregünk hadtápját szinte kivétel nélkül érintik.

Azt is elmondhatjuk ugyanakkor, hogy a hadtápbiztosítás korszerűsítésére, jobbítására irányuló törekvések, a következő időszakra konkrétan megfogalmazott tervek egybeesnek néphadseregünk hadtápjának általános törekvéseivel és egy sor kérdésben,

mint például a hadtáp szervezeti felépítése, a készletek növelésére irányuló erőfeszítéseink, a hadszíntér-előkészítés és a hadtáp felkészítése terén eddigi eredményeink is számottevőek és a fő kérdésekben a jövőbe nézve irányelveink, terveink konkrét okmányokra támaszkodhatnak.

A leírtakból az is kicseng végső konklúzióként, hogy a hadtápbiztosítás kiemelt fontosságú feladataira a baráti hadseregeknél egyaránt nagy figyelmet fordítanak, amely a közös problémákból, közös feladatokból táplálkozik. Néphadseregünk hadtápjánál az általános és konkrét tapasztalatokra támaszkodva, minden rendelkezésre álló erőt és eszközt arra kell fordítani, hogy e nemes feladat, a csapatok hadtápbiztosítása minden esetben a követelmények szintjén valósuljon meg.